

THE UNKNOWN SIBELIUS

RARITIES AND FIRST RECORDINGS

SIBELIUS, Johan (Jean) Christian Julius
(1865–1957)

The Unknown Sibelius

- 1 **Finland Awakes** (1899?) *(Manuscript/Breitkopf & Härtel)* 8'27
 Preliminary version of *Finlandia*
Lahti Symphony Orchestra · **Osmo Vänskä** *conductor*
- 2 **The Oceanides**, Op. 73 (1914 – Yale version) *(M/s/Breitkopf & Härtel)* 7'25
 Tone Poem for Large Orchestra
Lahti Symphony Orchestra · **Osmo Vänskä** *conductor*
- 3 **Jag kysser dig [och ledsnar] ej** (1889–91) *(M/s HUL 1183)* 0'54
 [I Kiss You and Weary Not] · Text: J. L. Runeberg
Helena Juntunen *soprano* · **Folke Gräsbeck** *piano*
- 4 **Tule, tule kultani [Come, Come, My Sweetheart]** *(M/s/Breitkopf & Härtel)* 1'14
 Folk song arrangement, JS 211 (1892). Text: traditional
Gabriel Suovanen *baritone* · **Folke Gräsbeck** *piano*
- 5 **Tanken [The Thought]**, JS 192 (1915) *(Breitkopf & Härtel)* 1'29
 Text: J. L. Runeberg
Anne Sofie von Otter & Monica Groop *mezzo-sopranos* · **Bengt Forsberg** *piano*
- Italian Folk Song Arrangements**, JS 99 (1897–98) 4'51
- 6 1. Oje Carulì [Oh Caroline] *(M/s lost, photocopy in Irwin Library, Butler University, Indianapolis)* 2'49
 Text: Salvatore di Giacomo; Music by Mario Costa (1858–1933)
 Solo and piano part published in 1885; choir parts arranged by Sibelius
- 7 2. Trippole trappole *(M/s lost, photocopy in Irwin Library, Butler University, Indianapolis)* 1'57
 Old Spanish folk song, adapted by Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847)
 Piano part from duet version (early 1860s); choir parts arranged by Sibelius
Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*
Jorma Hynninen *baritone* [6] · **Folke Gräsbeck** *piano*

- 8 **Fridolins dårskap** [Fridolin's Folly], JS 84 (1917) *(Gehrmans Musikförlag, Stockholm)* 2'27
Text: Erik Axel Karlfeldt
Orphei Drängar · **Robert Sund** *conductor*
- 9 **Jone havsfärd** [Jonah's Voyage], JS 100 (1918) *(WSOY / Breitkopf & Härtel)* 2'29
Text: Erik Axel Karlfeldt (p.206) · *Allegretto*
Orphei Drängar · **Robert Sund** *conductor*
- 10 **Serenata**, JS 169 (1887) *(M/s / Breitkopf & Härtel)* 6'53
for two violins and cello
Introduzione – Serenata. *Adagio* – *Vivace molto* – Coda. *Adagio*
Jaakko Kuusisto & Laura Vikman *violins* · **Taneli Turunen** *cello*
- Ödlan (The Lizard)**, Op. 8 (1909) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 17'05
Incidental music to the play by Mikael Lybeck for solo violin and string ensemble
- 11 Scene No. 1. *Adagio* – *Più adagio* 2'43
- 12 Scene No. 2. *Grave* – *Adagio* 14'12
Laura Vikman *solo violin* [11] · **Jaakko Kuusisto** *violin I* · **Jyrki Lasonpalo** *violin II*
Anna Kreetta Gribajcevic *viola* · **Taneli Turunen** *cello* · **Eero Munter** *double bass*
- 13 **Andantino in D major** for piano (1889) *(M/s / Breitkopf & Härtel)* *World Première Recording* 2'54
'Till Emma Kristina Marie-Louise Berndtson – Lulu'
Folke Gräsbeck *piano*
- 14 **Impromptu in B minor** for piano (c. 1893) *(M/s)* *World Première Recording* 7'12
Vivace – *Allegretto*
Folke Gräsbeck *piano*

15 **Adagio in E major** for piano, JS 13 (1907) (M/s/Breitkopf & Härtel) *World Première Recording* 1'50
Folke Gräsbeck *piano*

16 **Adagio** for piano four hands, JS 161 (1931) (M/s/Breitkopf & Härtel) 4'29
'Rakkaalle Ainolle' ['To My Beloved Aino']
Folke Gräsbeck *piano I* · Peter Lönnqvist *piano II*

Four Orchestral Fragments (1930–57) (M/s)

17 HUL 1325 *World Première Recording* 1'19

18 HUL 1326/9 *World Première Recording* 0'18

19 HUL 1326/10 *World Première Recording* 0'24

20 HUL 1327 *World Première Recording* 1'09

Lahti Symphony Orchestra · Okko Kamu *conductor*

21 **Processional**, Op. 113 No. 6 (1927, orch. 1938) (Galaxy Music Corp.) 3'41

Largamente e maestoso

Lahti Symphony Orchestra · Osmo Vänskä *conductor*

TT: 79'17

It might seem odd to begin a disc devoted to ‘the unknown Sibelius’ with what must be his best-known piece, *Finlandia*. But the version performed here is neither the familiar published version, nor even the original version (which, under the title *Suomi herää* [*Finland Awakes*] was the grand finale to a set of historical tableaux from 1899) but rather a rarely heard intermediate version in which the famous ‘hymn’ tune is restated in full, scored with unashamed flamboyance for brass, at the end of the piece.

Another early version of a familiar piece is the first, D flat major version of the tone poem *The Oceanides*. Commissioned by the wealthy American patrons Carl Stoeckel and Ellen Battell-Stoeckel, and developed from the finale of an unfinished orchestral suite, this tone poem, a masterly evocation of the sea and the nymphs that dwell therein, was written for Sibelius’s one and only, triumphant visit to America in 1914, where he was to conduct it at the Norfolk Festival. But before the concert Sibelius had second thoughts and virtually recomposed the piece entirely; the version heard here ended up in Yale University Library and was not played in public until 2002, by the performers heard on this recording.

At the beginning of his career, having completed his years as a student at the Helsinki Music Institute, Sibelius had gone abroad, to Berlin and then to Vienna, to study further and also to experience the wider attractions of these central European capitals. He was already finding his feet as a song composer and the first example on this disc, *Jag kysser dig... (I Kiss You and Weary Not)*, comes from his year in Vienna (1890–91). Its text is by J. L. Runeberg, whose poetry would inspire Sibelius to produce countless fine songs in the coming decades. The following year, 1892, he made an exceptionally touching transcription for voice and piano of the folk song *Tule, tule, kultani (Come, Come, My Sweetheart)*. *Tanken (The Thought)*, one of Sibelius’s few vocal duets, also has words by Runeberg but was composed much later, in 1915. At a time when Finland was still under Russian rule, the choice of text might have been understood as a political message,

conveying a desire for freedom, but this is rather downplayed by the song's siciliano-like – if slightly wistful – character.

No such symbolism can be attached to the two 'Italian' folk songs that Sibelius arranged in 1897–98. They are heard here in reconstructions: only the choral parts of Sibelius's arrangements have survived, and these have been combined with piano parts and, in *Oje Caruli (Oh Caroline)*, also a solo part from other sources. In fact *Trippole trappole* was originally not Italian but Spanish, though a later Neapolitan version also exists.

For many years after his death the richly tuneful chamber music from the early part of Sibelius's career remained unplayed, unpublished, in short almost totally unknown; but nowadays, despite some resistance from some dyed-in-the-wool critics, it is increasingly being appreciated as an essential and enjoyable part of his output. This applies particularly to the music he wrote during his summer holiday at the island village of Korpo in the Turku archipelago in 1887, such as the *Serenata* for two violins and cello. This charming piece, written for Sibelius's own use and that of his family and friends, is bursting with melodic appeal and freshness of inspiration.

Inspiration of a different kind pervades the incidental music that Sibelius wrote in 1909 for the play *Ödlan (The Lizard)* by his friend Mikael Lybeck. Written for a modest chamber ensemble, this score – meditative, enigmatic, meandering but hugely expressive – reflects the seriousness of middle-period Sibelius (a consequence, perhaps, of the numerous painful operations he had undergone the previous year to remove a throat tumour) as well as the fairy-tale character, exoticism and preoccupation with death that characterize this Symbolist drama, a struggle between good and evil for love and power. Although its effectiveness as a concert piece is limited, the score was described by Sibelius himself as 'one of the most exquisite works that I have written'.

Sibelius wrote extensively for male-voice choir, often using Finnish texts – not

least from the national epic poem, the *Kalevala*. Many of his best-known works for male choir were written in the 1890s. The two works here, however, are much later; and neither the mellifluous harmonies of *Fridolins dårskap* (*Fridolin's Folly*; 1917) nor the good-humoured banter of *Jone havsfärd* (*Jonah's Voyage*; 1918) betray anything of the wartime privations and social upheavals that Finland was experiencing during the months surrounding its declaration of independence in December 1917. Both songs were written as presents for Torkel Nordman, a friend and benefactor who sent Sibelius extra food during this time of shortage.

The manuscripts of the D major *Andantino* and B minor Impromptu lay unnoticed in the Eda Kuhn Loeb Music Library at Harvard University until late in 2012. The *Andantino*, composed on 28th July 1889, is typical of the 'souvenirs' that Sibelius wrote for family and friends. Like the F sharp minor waltz for cello and piano, JS 194, it is dedicated to 'Lulu'; the dedication on the manuscript of the piano piece (which contains a blank line for an unspecified melody instrument) permits us to identify her as Emma Kristina Marie-Louise Berndtson – who was just five weeks old at the time. The Impromptu combines the music subsequently used in the last two of the Six Impromptus, Op. 5 (1893). Although ultimately it was split into two separate items, Sibelius clearly regarded the material as a single entity, and used it as such not only in the version recorded here but also in the string orchestra transcription (1894) and in the melodrama *Svartsjukans nätter* (*Nights of Jealousy*).

The E major *Adagio* for piano dates from 1907 and two years later Sibelius used its thematic material in the slow movement of his 'Voces intimae' string quartet. The only manuscript was for many years inaccessible, in the hands of private collectors, but in 2012 it was acquired for the National Library of Finland.

The remaining works on this disc all date from the last years of Sibelius's active career. The manuscript of the *Adagio* for piano four-hands is marked 'Rakkaalle Ainolle' ('To My Beloved Aino'): this is a very personal tribute, a slow,

mystical and tonally daring work written for the sixtieth birthday of the composer's wife on 10th August 1931.

The four orchestral fragments on this disc were probably written in the early 1930s, although a precise dating is impossible. The manuscripts, all in the National Library of Finland, are at best difficult to decipher, and at times contain only suggestions of orchestration; performable versions have been produced by Dr Timo Virtanen, editor-in-chief of Breitkopf & Härtel's prestigious JSW critical edition of Sibelius's complete works. The fragments' intended purpose cannot be determined – but, with the exception of HUL 1326/10, which is an orchestration of the Romance in A major, Op. 24 No. 2 (a piano piece dating from 1895), they tend towards the harmonically bold sound world that Sibelius explored in some of his very late works. With seeming inevitability, claims were immediately made that the fragments are lost pages from the Eighth Symphony, but there is no definitive evidence to support this idea. (For an in-depth discussion of these fragments please see the essay by Dr Virtanen: www.bis.se/BIS-2065-essay).

The disc ends in exalted mood with Sibelius's own orchestration of a movement from his *Musique religieuse*, a large-scale score originally for tenor and harmonium (organ) containing music for Masonic rituals. Composed in 1926/27 and orchestrated in 1938, the imposing *Processional* originally used a Finnish translation of words by Viktor Rydberg.

© **Andrew Barnett 2013**

Voi vaikuttaa oudolta aloittaa ”tuntemattomalle Sibeliukselle” omistettu levy hänen todennäköisesti tunnetuimmalla kappaleellaan, *Finlandialla*. Mutta nyt kuultava versio ei ole tuttu kustannettu versio, eikä myöskään alkuperäisversio (joka otsikon *Suomi herää* alla oli vuodelta 1899 peräisin olevan historiallisten kuvaelmien kokoelman loppuhuipennus), vaan harvoin kuultu väli-versio, jossa kuuluisa ”hymnimelodia” tulee kokonaan uudestaan kappaleen lopussa, orkestroituna vaskille häpeilemättömän loistokkaasti.

Toinen varhainen versio tutusta kappaleesta on ensimmäinen, Des-duurissa oleva versio sävelrunosta *Aallottaret*. Tämä amerikkalaisten mesenaattien Carl Stoeckelin ja Ellen Battell-Stoeckelin tilaama ja kesken jääneen orkesterisarjan finaalista kehitetty sävelruno manaa mestarillisesti esiin meren ja siellä asuvat nymfit. Teos kirjoitettiin vuonna 1914 Sibeliuksen yhdelle ja ainoaksi jääneelle voittoisalle matkalle Amerikkaan, jossa Sibeliuksen oli määrä johtaa se Norfolkkin festivaalilla. Mutta ennen konserttia Sibelius alkoi empiä ja sävelsi teoksen käytännöllisesti katsoen kokonaan uudestaan. Nyt kuultava versio päättyi Yalen yliopiston kirjastoon, eikä sitä esitetty julkisesti ennen vuotta 2002, tuolloin tämän levytyksen esiintyjien toimesta.

Uransa alussa, viimeisteltyään opintonsa Helsingin Musiikkiopistossa, Sibelius oli matkustanut ulkomaille, Berliiniin ja sitten Wieniin opiskellakseen edelleen ja myös kokeakseen näiden keskieurooppalaisten keskusten monipuolisen tarjonnan. Hän oli jo oppimassa seisomaan omilla jaloillaan laulusäveltäjänä, ja ensimmäinen esimerkki tällä levyllä, *Jag kysser dig... (Suutelen sinua)*, on peräisin hänen Wienin-vuodeltaan (1890–91). Sen tekstin on kirjoittanut J.L. Runeberg, jonka runous tulisi innoittamaan Sibeliusta tekemään lukuisia hienoja lauluja tulevana vuosikymmeninä. Seuraavana vuonna (1892) hän teki poikkeuksellisen koskettavan transkription lauluäänelle ja pianolle kansanlaulusta *Tule, tule, kultani*. Laulun *Tanken (Ajatus)*, yksi Sibeliuksen harvoista lauluduetoista, sanat ovat myös Runebergin, mutta se sävellettiin vasta paljon myöhemmin, vuonna 1915. Suomen

vielä ollessa Venäjän vallan alla, tekstivalinta olisi saatettu käsittää poliittisena viestinä ilmaisten vapauden kaipuuta, mutta tätä vähättelee melkoisesti laulun siciliano-tyyppinen, vaikkakin aavistuksen haikea luonne.

Samantyyppistä symbolismia ei voi liittää kahteen ”italialaiseen” kansanlauluun, jotka Sibelius sovitti vuosina 1897–98. Ne kuullaan tässä rekonstruktiona: Sibeliuksen sovituksista ovat säilyneet vain kuorostemmat, ja nämä on yhdistetty pianostemmoihin. Lisäksi kappaleeseen *Oje Caruli (Oi Karoliina)* on liitetty soolostemma muista lähteistä. Itse asiassa *Trippole trappole* ei ollut italialainen vaan espanjalainen laulu, vaikka myöhempi napolilainen versio onkin olemassa.

Monien vuosien ajan Sibeliuksen kuoleman jälkeen hänen varhaiselta kaudeltaan peräisin oleva soinniltaan rikas kamarimusiikkinsa pysyi esittämättömänä, kustantamattomana, lyhyesti sanoen lähes kokonaan tuntemattomana. Nykyään kuitenkin, joidenkin piintyneiden kriitikoiden vastarinnasta huolimatta, sitä arvostetaan enenevässä määrin keskeisenä ja nautittavana osana hänen tuotantoaan. Tämä pätee erityisesti musiikkiin, jonka hän kirjoitti kesälomallaan Korppoon kylässä Turun saaristossa vuonna 1887, kuten *Serenata* kahdelle viululle ja sellolle. Tämä hurmaava, Sibeliuksen itselleen sekä perheensä ja ystäviensä käyttöön säveltämä kappale on halkeamaisillaan melodisesta vetovoimasta ja innoituksen tuoreudesta.

Toisentyyppinen innoitus on vallitsevana Sibeliuksen vuonna 1909 ystävänsä Mikael Nybeckin näytelmään *Ödlan (Sisilisko)* kirjoittamassa musiikissa. Vaattomattomalle kamariyhtyeelle kirjoitettu musiikki – mietiskelevä, arvoituksellinen, polveileva, mutta hyvin ilmeikäs – heijastaa Sibeliuksen keskikauden vakavuutta (kenties seurauksena lukuisista kivuliaista leikkauksista kurkussa olleen kasvaimen poistamiseksi edellisenä vuonna) sekä tämän symbolistisen draaman satumaista luonnetta, eksotismia ja huolta kuolemasta, hyvän ja pahan taistelua rakkaudesta ja vallasta. Vaikka sen vaikuttavuus konserttikäytössä on rajoitettu, Sibelius kuvasi itse musiikkia ”yhdeksi herkimmistä kirjoittamistaan teoksista”.

Sibelius sävelsi runsaasti mieskuorolle käyttäen usein suomenkielisiä tekstejä – eikä vähiten tekstejä kansalliseepos *Kalevalasta*. Monet hänen tunnetuimmista mieskuoroteoksistaan syntyivät 1890-luvulla. Kaksi tässä kuultavaa teosta ovat kuitenkin paljon myöhemmältä ajalta, eivätkä kappaleen *Fridolins dårskap (Fridolinin hullutus; 1917)* hunajaiset harmoniat saati kappaleen *Jone havsfård (Joonaan meriretki; 1918)* hyväntuulinen leikinlasku kuvaa lainkaan sitä sodanajan puutetta ja sosiaalisia kuohuntoja, jota Suomi koki sen joulukuussa 1917 tapahtunutta itsenäisyysjulistusta ympäröivinä kuukausina. Kummatkin laulut kirjoitettiin lahjoiksi Torkel Nordmanille, joka oli kyseisen ajanjakson aikana Sibeliukselle lisäruokaa lähettänyt ystävä ja hyväntekijä.

Kappaleiden *Andantino* D-duuri ja *Impromptu* h-molli käsikirjoitukset olivat huomaamattomina Eda Kuhn Loeb -musiikkikirjastossa Harvardin yliopistossa vuoden 2012 loppupuolelle asti. Heinäkuun 28. päivä 1889 sävelletty *Andantino* on tyypillinen ”muistokappale”, joita Sibelius teki perheelleen ja ystävilleen. Valssin fis-molli sellolle ja pianolle (JS 194) tapaan, kappale on omistettu ”Lululle”; pianokappaleen käsikirjoituksessa (joka sisältää tyhjän nuottiviivaston määrittelemättömälle melodiasoittimelle) oleva omistuskirjoitus tekee meille mahdolliseksi identifioida hänet Emma Kristina Marie-Louise Berndtsoniksi, joka tuohon aikaan oli vain viiden viikon ikäinen. *Impromptu* yhdistää musiikkia, jota myöhemmin käytettiin kuudesta *impromptu*sta koostuvan opuksen 5 kahdessa viimeisessä kappaleessa (1893). Vaikka materiaali lopulta jaettiin kahteen erilliseen kappaleeseen, Sibelius käsitti sen selvästi yhdeksi kokonaisuudeksi ja käytti sitä sellaisenaan paitsi nyt levyllä kuultavassa versiossa, niin myös jousiorkesteritranskriptiona (1894) ja melodraamassa *Svartsjukans nätter (Mustasukkaisuuden yöt)*.

Adagio E-duuri pianolle on peräisin vuodelta 1907, ja kaksi vuotta myöhemmin Sibelius käytti sen temaattista materiaalia ”*Voces intimae*” -jousikvartettonsa hitaassa osassa. Kappaleen ainoan käsikirjoituksen ääreen ei vuosien ajan ollut pääsyä sen ollessa yksityisten keräilijöiden käsissä, mutta vuonna 2012 se hankittiin

Suomen Kansalliskirjaston kokoelmiin.

Loput tämän levyn teoksista ajoittuvat Sibeliuksen aktiivisen uran loppuvuosiin. Käsikirjoitus kappaleeseen *Adagio* pianolle nelikätisesti sisältää merkinnän ”Rakkaalle Ainolle”. Kyseessä on hyvin henkilökohtainen kunnianosoitus: hidas, mystinen ja tonaalisesti uskalias teos, joka on kirjoitettu säveltäjän vaimon 60-vuotissyntymäpäiville 10. elokuuta 1931.

Tämän levyn neljä orkesterifragmenttia kirjoitettiin todennäköisesti 1930-luvun alkupuolella, vaikka niiden tarkka ajoittaminen onkin mahdotonta. Kansalliskirjastosta löytyvät fragmentit ovat parhaassa tapauksessa vaikeaselkoisia, ja ajoittain ne sisältävät vain viittauksia orkestraatiosta. Esityskelpoiset versiot näistä on tehnyt MuT Timo Virtanen, päätoimittaja Breitkopf & Härtel -kustantamon Sibeliuksen kokonaistuotannosta julkaisemassa arvovaltaisessa kriittisessä editiossa (JSW). Fragmentteille aiottua käyttötarkoitusta ei pystytä määrittämään – mutta lukuun ottamatta fragmenttia HYK 1326/10, joka on orkestrointi Romansiin A-duuri op. 24 nro 2 (pianokappale vuodelta 1895), ne kallistuvat siihen harmonioiltaan rohkeaan äänimaailmaan, jota Sibelius tunnusteli joissain aivan viimeisissä teoksissaan. Pakostakin esitettiin välittömästi väitteitä, että fragmentit ovat kahdeksannen sinfonian kadonneita sivuja, mutta tälle ajatukselle ei ole olemassa vedenpitävää todistusaineistoa. Lisätietoa näistä fragmenteista Timo Virtasen perusteellisessa artikkelissa (englanniksi): www.bis.se/BIS-2065-essay.

Levy päättyy jaloon tunnelmaan Sibeliuksen omassa orkestraatiossa osaan teoksesta *Musique religieuse*, joka on suurimuotoinen sävellys alun perin tenorille ja harmonille (uruille) sisältäen musiikkia vapaamuurirituaaleihin. Vuosina 1926/27 sävelletyssä ja vuonna 1938 orkestroidussa, vaikuttavassa *Processional*-osassa käytettiin alun perin suomennosta Viktor Rydbergin sanoituksesta (*Salem*).

© Andrew Barnett 2013

Es mag sonderbar erscheinen, eine CD, die sich dem „unbekannten Sibelius“ widmet, mit seinem wohl bekanntesten Werk zu beginnen: *Finlandia*. Doch bei der hier eingespielten Version handelt es sich weder um die bekannte Druckfassung noch um die Erstfassung (die unter dem Titel *Suomi herää* [*Finnland erwacht*] das große Finale zu einer Reihe von historischen Tableaus aus dem Jahr 1899 darstellte), sondern um eine eher selten zu hörende Interimsfassung, an deren Ende das berühmte „Hymnen“-Thema in voller Länge in unverhohlenem Blechgepränge wiederkehrt.

Auch die Des-Dur-Erstfassung der Symphonischen Dichtung *Die Okeaniden* zeigt ein bekanntes Werk in früher Gestalt. Im Auftrag der vermögenden amerikanischen Mäzene Carl Stoeckel und Ellen Battell-Stoeckel komponiert und aus dem Finale einer nicht fertiggestellten Orchestersuite entwickelt, sind die *Okeaniden* eine meisterliche Darstellung des Meeres samt seiner Nymphen; Sibelius schrieb das Werk für seine einzige, triumphale Amerika-Reise im Jahr 1914, in deren Rahmen er es beim Norfolk Festival aufführen sollte. Doch vor dem Konzert überlegte er es sich anders und schrieb das Werk praktisch vollständig um; die ältere Fassung gelangte in die Bibliothek der Yale University und wurde von den Mitwirkenden der vorliegenden Einspielung erstmals 2002 der Öffentlichkeit vorgestellt.

Nach Abschluss seines Studiums am Musikinstitut Helsinki ging Sibelius ins Ausland, um in Berlin und in Wien seine Kenntnisse zu vertiefen und die vielfältigen Attraktionen dieser mitteleuropäischen Hauptstädte zu erleben. Zu jener Zeit machte er als Liedkomponist auf sich aufmerksam; das erste Beispiel auf dieser CD, *Jag kysser dig ... (Ich küsse dich ...)*, entstand in seinem Wiener Jahr (1890/91). Der Text stammt von J.L. Runeberg, dessen Lyrik Sibelius in den kommenden Jahrzehnten zu unzähligen wunderbaren Liedern inspirieren sollte. Im Jahr darauf, 1892, fertigte Sibelius eine außergewöhnlich berührende Bearbeitung des Volkslieds *Tule, tule, kultani (Komm, mein Schatz)* für Gesang und Klavier an. *Tanken (Der Gedanke)*, eines der wenigen Vokalduette von Sibelius, vertont ebenfalls

einen Text von Runeberg, wurde aber erst viel später – 1915 – komponiert. Finnland stand zu jener Zeit noch unter russischer Herrschaft, und so mochte die Wahl des Textes als politische, dem Freiheitsdrang Ausdruck verleihende Botschaft verstanden worden sein; dieser Aspekt aber tritt durch den – wiewohl leicht wehmütigen – Siziliano-Charakter des Lieds eher in den Hintergrund.

Derlei Symbolik liegt den beiden „italienischen“ Volksliedern, die Sibelius 1897/98 bearbeitete, fern. Sie erklingen hier in Rekonstruktionen, denn allein die Chorstimmen sind erhalten; sie wurden mit Klavierpartien sowie, im Fall von *Oje Caruli (O Caroline)*, einem Solopart aus anderen Quellen kombiniert. Mag *Trip-pole trappole* auch eigentlich spanischer, nicht italienischer Herkunft sein, so liegt es doch in einer (späteren) neapolitanischen Fassung vor.

Bis weit nach seinem Tod blieb die melodienreiche Kammermusik aus Sibelius' früher Zeit ungespielt und unveröffentlicht – kurz: so gut wie gänzlich unbekannt; trotz des Widerstands einiger unverbesserlicher Kritiker aber wird sie heute zunehmend als ein wesentlicher und reizvoller Teil seiner Produktion geschätzt. Dies gilt insbesondere für die Musik, die er 1887 während seines Sommerurlaubs auf den Turku vorgelagerten Schären von Korpo, komponierte – u.a. die *Serenata* für zwei Violinen und Violoncello. Dieses bezaubernde Werk, das für Sibelius' eigenen Gebrauch und den seiner Familie und Freunde geschrieben wurde, birzt vor melodischem Reiz und frischer Inspiration.

Inspiration einer anderen Art prägt die Bühnenmusik, die Sibelius 1909 für das Schauspiel *Ödlan (Die Eidechse)* seines Freundes Mikael Lybeck komponierte. Diese meditative, rätselhafte, mäandernde, aber hochexpressive Musik für kleines Kammerensemble spiegelt sowohl den ernsten Sibelius der mittleren Periode wider (eine Folge vielleicht der zahlreichen schmerzhaften Operationen, die im Vorjahr zur Entfernung eines Kehlkopftumors nötig geworden waren) als auch das Märchenhafte, die Exotik und die Todessehnsucht dieses symbolistischen Dramas vom Kampf zwischen Gut und Böse um Liebe und Macht. Obwohl sie auf der Konzert-

bühne weniger gut zur Geltung kommt, nannte Sibelius die Partitur „eines der vorzüglichsten Werke, die ich geschrieben habe“.

Sibelius hat zahlreiche Kompositionen für Männerchor vorgelegt und dabei oft finnische Texte – nicht zuletzt aus dem Nationalepos *Kalevala* – verwendet. Viele seiner bekanntesten Werke für Männerchor wurden in den 1890er Jahren komponiert. Die beiden auf dieser CD enthaltenen Werke allerdings stammen aus viel späterer Zeit, und weder die einschmeichelnden Harmonien von *Fridolins dårskap* (*Fridolins Torheit*, 1917) noch das gut gelaunte Geplänkel von *Jone havsfärd* (*Jonas Seefahrt*, 1918) verraten etwas von den Entbehrungen der Kriegszeit und den sozialen Umbrüchen, die Finnland in den Monaten seiner Unabhängigkeitserklärung im Dezember 1917 erlebte. Beide Lieder waren Geschenke für Torkel Nordman, einen Freund und Gönner, der Sibelius in dieser Zeit des Mangels mit Lebensmitteln versorgte.

Die Manuskripte des D-Dur-*Andantino* und des h-moll-Impromptu lagen bis Ende 2012 unbemerkt in der Eda Kuhn Loeb Music Library der Harvard University. Das am 28. Juli 1889 komponierte *Andantino* ist eines jener „Souvenirs“, die Sibelius für seine Familie und seine Freunde schrieb. Wie der fis-moll-Walzer für Cello und Klavier JS 194, ist es „Lulu“ gewidmet; die Widmung auf dem Manuskript des Klavierstücks (das eine leere Zeile für ein nicht näher bestimmtes Melodieinstrument enthält) erlaubt es uns, sie als Emma Kristina Marie-Louise Berndtson zu identifizieren, die damals erst fünf Wochen alt war. Das Impromptu verbindet die Musik, die in den letzten beiden der Sechs Impromptus op. 5 (1893) nacheinander erklingt. Obwohl es letztlich in zwei separate Teile zerlegt wurde, betrachtete Sibelius das Material offenkundig als Einheit, und er benutzte es in dieser Form nicht nur in der hier eingespielten Fassung, sondern auch in der Bearbeitung für Streichorchester (1894) und in dem Melodram *Svartsjukans nätter* (*Nächte der Eifersucht*).

Das E-Dur-*Adagio* für Klavier stammt aus dem Jahr 1907; zwei Jahre später verwendete Sibelius das thematische Material im langsamen Satz seines „Voces

intimae“-Streichquartetts. Das einzige Manuskript befand sich im Besitz privater Sammler und war viele Jahre lang unzugänglich, bis es im Jahr 2012 von der Finnischen Nationalbibliothek erworben wurde.

Die übrigen Werke dieser CD stammen alle aus Sibelius' letzten Schaffensjahren. Das Manuskript des *Adagio* für Klavier zu vier Händen trägt die Aufschrift „Rakkaalle Ainolle“ („Meiner geliebten Aino“) und ist eine zutiefst persönliche Hommage: ein langsames, mystisches und klanglich kühnes Werk zum 60. Geburtstag seiner Ehefrau am 10. August 1931.

Die vier Orchesterfragmente auf dieser CD wurden wahrscheinlich in den frühen 1930er Jahren geschrieben; eine genaue Datierung ist nicht möglich. Die Manuskripte, die allesamt in der Finnischen Nationalbibliothek aufbewahrt werden, sind bestenfalls schwer zu entziffern und enthalten manchmal nur Instrumentationshinweise; Dr. Timo Virtanen, Editionsleiter der angesehenen Sibelius-Gesamtausgabe (JSW) bei Breitkopf & Härtel, hat Aufführungsversionen vorgelegt. Anlass und Zweck der Fragmente sind unbekannt – abgesehen von HUL 1326/10 aber, das eine Orchestrierung der Romanze A-Dur op. 24 Nr. 2 (ein Klavierstück aus dem Jahr 1895) ist, neigen sie zu der harmonisch kühnen Klangwelt, die Sibelius in einigen seiner sehr späten Werken erkundete. Unweigerlich wurden Stimmen laut, bei den Fragmente handele es sich um verlorene Seiten aus der Achten Symphonie, doch gibt es für diese Theorie keine endgültigen Beweise. (Eine ausführliche Besprechung dieser Fragmente bietet ein Aufsatz [auf englisch] von Dr. Virtanen, den Sie auf: www.bis.se/BIS-2065-essay finden.)

Die CD endet in erhabener Stimmung: mit Sibelius' eigener Orchestrierung eines Satzes aus seiner *Musique religieuse*, einer groß angelegten, ursprünglich für Tenor und Harmonium (Orgel) komponierten Musik für Freimaurer-Rituale. Die imposante *Prozessionsmusik*, 1926/27 komponiert und 1938 orchestriert, vertonte ursprünglich Worte Viktor Rydbergs in finnischer Übersetzung.

© Andrew Barnett 2013

Il peut sembler bizarre de commencer un disque consacré « au Sibelius inconnu » avec ce qui doit être sa pièce la mieux connue, *Finlandia*. Or la version jouée ici est ni la familière version publiée, ni même la version originale (qui, sous le titre de *Suomi herää* [*Le réveil de la Finlande*] formait le grand finale d'une série de tableaux historiques de 1899) mais plutôt une version intermédiaire rarement entendue où le fameux « hymne » est réexposé au complet, orchestré avec grand appareil aux cuivres à la fin de la pièce.

Une autre version précoce d'une pièce bien connue est la première version en ré bémol majeur du poème symphonique *Les Océanides*. Commandé par les riches mécènes américains Carl Stoeckel et Ellen Battell-Stoeckel et développé à partir du finale d'une suite pour orchestre inachevée, ce poème symphonique, une évocation magistrale de la mer et des nymphes qui y résident, fut écrit pour la seule et unique visite triomphale de Sibelius aux Etats-Unis en 1914 où il devait diriger au festival de Norfolk. Avant le concert cependant, Sibelius changea d'idée et recomposa la pièce pratiquement en entier ; la version entendue ici aboutit à la bibliothèque de l'université de Yale et ne fut pas jouée en public avant 2002, concert donné par les exécutants entendus sur ce disque.

Au début de sa carrière, après ses années d'études à l'Institut de musique d'Helsinki, Sibelius avait voyagé à l'étranger, d'abord à Berlin puis à Vienne, pour poursuivre ses études et faire l'expérience des grandes attractions de ces importantes capitales de l'Europe centrale. Il trouvait déjà sa voie comme compositeur de chansons et le premier exemple sur ce disque, *Jag kysser dig...* (*Je t'embrasse et ne m'en lasse pas*) date de son année à Vienne (1890–91). Le texte est de J.L. Runeberg dont la poésie devait inspirer à Sibelius un grand nombre de belles chansons au cours des décennies à venir. L'année suivante, 1892, il fit une transcription exceptionnellement touchante pour voix et piano de la chanson populaire *Tule, tule, kultani* (*Viens, viens, ma chérie*). *Tanken* (*La pensée*), l'un des rares duos vocaux de Sibelius, également sur des paroles de Runeberg, fut composée beaucoup

plus tard, en 1915. A l'époque où la Finlande se trouvait encore sous la férule russe, le choix du texte aurait pu être compris comme un message politique, une aspiration à la liberté, mais il est assez minimisé par le caractère de sicilienne – quoiqu'un peu nostalgique – de la chanson.

Un tel symbolisme ne peut être rattaché aux deux chansons populaires « italiennes » arrangées par Sibelius en 1897–98. Elles sont ici reconstruites car seules les parties chorales des arrangements de Sibelius ont survécu et elles ont été associées à des parties de piano et, dans *Oje Caruli (Oh Caroline)*, aussi à une partie solo d'autres sources. *Trippole trappole* était en fait à l'origine non pas italienne mais espagnole quoiqu'une version napolitaine ultérieure existe aussi.

La riche et mélodieuse musique de chambre de la première partie de la carrière de Sibelius dut attendre plusieurs années après son décès pour être jouée ; elle resta inédite, bref, presque entièrement inconnue ; mais aujourd'hui, malgré une certaine résistance de quelques critiques enlisés et invétérés, elle est de plus en plus appréciée comme une partie aussi essentielle qu'agréable de sa production. Ceci s'applique particulièrement à la musique qu'il écrivit au cours des vacances estivales dans le village de Korpo dans l'archipel de Turku en 1887, la *Serenata* pour deux violons et violoncelle par exemple. Ecrite pour l'emploi personnel de Sibelius et de sa famille et amis, cette pièce agréable regorge de charme et de fraîcheur.

Une inspiration bien différente imprègne la musique de scène que Sibelius écrivit en 1909 pour la pièce *Ödlan (Le lézard)* de son ami Mikael Lybeck. Composée pour un ensemble de chambre modeste, cette partition – méditative, énigmatique, sinieuse et énormément expressive – reflète le sérieux de la période centrale de Sibelius (une conséquence, peut-être, des nombreuses opérations douloureuses qu'il avait subies l'année précédente pour extraire une tumeur à la gorge) ainsi que le caractère féérique, l'exotisme et l'esprit morbide qui caractérisent ce drame symboliste, une lutte entre le bien et le mal pour l'amour et le pouvoir. Même si son effet comme pièce de concert est limité, la partition fut décrite par Sibelius

même comme « l'une des œuvres les plus exquises que j'ai écrites ».

Sibelius composa beaucoup de musique pour chœur d'hommes, utilisant souvent des textes finlandais – surtout tirés du poème épique national *Kalevala*. Plusieurs de ses pièces les mieux connues pour chœur d'hommes datent des années 1890. Les deux œuvres présentées ici sont beaucoup plus récentes ; et ni les douces harmonies de *Fridolins dårskap* (*La folie de Fridolin* ; 1917) ni la plaisanterie bon enfant de *Jone havsfärd* (*Le voyage de Jonas* ; 1918) ne trahissent quoi que ce soit des privations du temps de guerre et des bouleversements sociaux vécus par la Finlande dans les mois entourant sa déclaration d'indépendance en décembre 1917. La composition des deux chansons fut un présent à Torkel Nordman, un ami et bienfaiteur qui envoyait à Sibelius de la nourriture supplémentaire pendant cette période de pénurie.

Les manuscrits de l'*Andantino* en ré majeur et de l'Impromptu en si mineur restèrent enfouis à la bibliothèque de musique Eda Kuhn Loeb à l'université de Harvard jusque tard en 2012. Composé le 28 juillet 1889, l'*Andantino* est typique des « souvenirs » que Sibelius écrivit pour sa famille et ses amis. Comme la valse en fa dièse mineur pour violoncelle et piano JS 194, il est dédié à « Lulu » ; la dédicace sur le manuscrit de la pièce pour piano (qui renferme une ligne en blanc pour un instrument mélodique non spécifié) nous permet d'identifier Lulu comme Emma Kristina Marie-Louise Berndtson – qui n'avait que cinq semaines à l'époque. L'Impromptu allie la musique utilisée ensuite dans les deux derniers des Six Impromptus op. 5 (1893). Quoique l'Impromptu finît par être divisé en deux morceaux, Sibelius voyait une seule entité dans le matériau et il l'employa comme tel non seulement dans la version enregistrée ici mais aussi dans la transcription pour orchestre à cordes (1894) et dans le mélodrame *Svartsjukans nätter* (*Nuits de jalousie*).

L'*Adagio* en mi majeur pour piano date de 1917 et Sibelius en utilisa le matériel thématique deux ans plus tard dans le mouvement lent de son quatuor à cordes « Voces intimae ». L'unique manuscrit fut inaccessible pendant plusieurs années,

aux mains de collectionneurs privés mais, en 2012, il fut acquis pour la Bibliothèque Nationale de Finlande.

Les œuvres restantes sur ce disque datent toutes des dernières années actives de la carrière de Sibelius. Le manuscrit de l'*Adagio* pour piano à quatre mains porte l'inscription «Rakkaalle Ainolle» («À ma bien-aimée Aino») : c'est un hommage très personnel, une œuvre lente, mystique et tonalement audacieuse écrite pour le sixantième anniversaire de naissance de la femme du compositeur le 10 août 1931.

Les quatre fragments orchestraux sur ce disque datent probablement du début des années 1930 mais il est impossible de préciser. Tous conservés à la Bibliothèque Nationale de Finlande, les manuscrits sont au mieux difficiles à déchiffrer et ils ne renferment parfois que des suggestions d'orchestration ; des versions exécutables ont été produites par le docteur Timo Virtanen, éditeur en chef de la prestigieuse édition critique JSW de l'intégrale des œuvres de Sibelius chez Breitkopf & Härtel. Le but visé des fragments ne peut pas être déterminé – mais, à l'exception de HUL 1326/10, une orchestration de la Romance en la majeur op. 24 no 2 (une pièce pour piano datant de 1895), ces fragments tendent vers le monde sonore harmoniquement audacieux que Sibelius explora dans quelques-unes de ses pièces très tardives. Presque inévitablement, on a immédiatement prétendu que ces fragments sont des pages perdues de la Huitième symphonie mais aucune évidence définitive n'appuie cette idée. (Pour une discussion en profondeur sur ces fragments [en anglais], veuillez lire l'essai du Dr Virtanen : www.bis.se/BIS-2065-essay).

Le disque se termine en humeur exaltée avec la propre orchestration de Sibelius d'un mouvement de sa *Musique religieuse*, une grande œuvre écrite originalement pour ténor et harmonium (orgue) renfermant de la musique pour les rituels maçonniques. Composée en 1926/27 et orchestrée en 1938, l'imposante *Processional* utilisait alors une traduction finlandaise d'un texte de Viktor Rydberg.

© Andrew Barnett 2013

知られざるシベリウス

「知られざるシベリウス」をタイトルにしたディスクの冒頭を、その作曲家の最も有名なはずの「フィンランディア」で飾るのは奇妙に思われるかもしれない。しかし、ここに収録されている音源は、通常演奏される版ではなく、原典版（つまり1899年に書かれた歴史劇の連作曲集の終曲、『フィンランドは目覚める』）でもない。それらの創作過程の中で書かれた、滅多に聞かれない版である。曲の最後には、有名な《賛歌》の旋律が金管の華麗な響きを軸に組み立てられ、堂々と奏でられている。

もうひとつの初期の作品は、交響詩「海の精（オーケニアス）」の当初の変ニ長調版。富裕な米国のふたりのパトロン、カール・スツッケルとエレン・バテル・スツッケルから委嘱を受け、未完のオーケストラ組曲の終曲を発展させた作品である。作曲家として功成名を遂げたシベリウスは、1914年、一度だけ米国を訪れている。広大な海とそこに住む妖精たちを見事に描き出したこの交響詩は、その訪米に際して書いたものだ。ノーフォーク音楽祭で、彼はこれを指揮することになっていたが、コンサートの前に別の着想が浮かんだため、曲のほぼ全体を改訂した。ここに収録の版はエール大学附属図書館に所蔵されていたもので、このCDの演奏団体、ラハティ交響楽団によって2002年に初演されるまで、公開演奏されたことはなかった。

ヘルシンキ音楽院での学業を終えたシベリウスは、本格的な音楽活動始める前に、欧州文化の中心都市でさらに学び、知見を広めるため、まずベルリンへ、続いてウィーンへ留学した。彼はすでに歌曲分野で作曲活動を始めていたが、このCDの最初の収録歌曲「君に口づけしたい（Jag kysser dig...）」は、そのウィーン滞在中（1890～1891）に書かれた。歌詞はJ.L.ルーネベリによるもので、彼の詩作品は以後数十年にわたって、シベリウスの数々の名歌曲の創作のみなものになった。これを作曲した翌年の1892年、民謡「来たれ恋人よ、来たれ（Tule, tule, kultani）」を、声楽とピアノのために丹精を込めて編曲している。シベリウスの数少ない二重唱曲のひとつ「思い(Tanken)」もルーネベリの詩につけられ

たものだが、作曲されたのはかなり後の1915年である。フィンランドがまだロシアの統治下にあった当時、どのような歌詞を選ぶかは、自由をめざす政治的なメッセージの場合もあったはずだ。しかし、シシリアーノ風の趣をそなえたこの歌曲では一わずかに悩ましがねな表情はあるが一むしろ、そのメッセージ性は薄れている。

シベリウスが1897～98年に編曲した2曲の《イタリア民謡》には、象徴的な意味合いはない。その2曲は、ここでは元の形を変えて収録されている。というのは、シベリウスの編曲に元からあったピアノ伴奏譜は散逸し、残されているのは合唱パートだけなのである。「おお、キャロリーネ(Oje Caruli)」には独唱パートも残っていたが、その出典は異なっている。「トリッポーレ、トラッポーレ」は後にナポリ版も出されているが、実際にはイタリア発祥の曲ではなく、古いスペイン民謡であった。

シベリウス初期の旋律感が豊かな室内楽曲の多くは、彼の死後、長年にわたって演奏も出版もされず、ありていに言えば、ほとんど埋もれた状態だった。現在も一部の頑迷な批評家たちは認めようとしらないものの、彼の初期の室内楽作品は、作風の基本をなす味わい深いものとして高く評価されている。1887年、トゥルク諸島のコルボ島で過ごした夏の休暇中に書いた、2本のヴァイオリンとチェロのための「セレナータ」もそのひとつである。シベリウスが身内や友人の間で演奏するために、私的に書いたこの魅惑的な小品は、豊かな旋律線、みずみずしい創意で満たされている。

友人ミカエル・リベックの創作劇「トカゲ (Ödlan)」のために、シベリウスが1909年に作曲した付随音楽には、さまざまな独創性が行き渡っている。小編成の室内楽のためのこの作品には一隈想的で謎に満ち、筋書きは取り止めのないものだが、実に表情豊かである一、おとぎ話めいた性格やエキゾチシズムのほか、この象徴主義の劇が織りなす、愛情と力関係をめぐる善悪の闘い、死の予感などが反映されている。そこには(作曲の前年に彼が経験した、のどの腫瘍の切除手術による苦しきも含めて)、シベリウスの中期の心理状態にもにじんでいるようだ。

コンサート用小品として実際に演奏される機会は少ないものの、シベリウス自身はこれを「私書いたものの中で、最も繊細な作品のひとつ」と位置づけている。

シベリウスの作品には、フィンランド語のテキスト—特に国民的叙事詩「カレワラ」—に基づく男声合唱曲が数多くある。それらの男声合唱のよく知られた作品の大半は1890年代に書かれた。ここに収録の2つの作品はしかし、かなり後年のものである。「フリードリンの愚行(1917)」での和声は甘美に流れ、「ヨナの航海(1918)」には陽気なからかい気分も感じられる。これらの曲からは、フィンランドが独立宣言をした1917年の12月前後に国内に漂っていた戦時の不安感や、社会の動揺は伝わってこない。2つの歌曲はいずれも、この窮乏の時期にシベリウスに手厚い食料支援をした、友人で後援者のトルケル・ノルドマンへ献呈するために書かれた。

「アンダンティーノ・ニ長調」と「即興曲・ロ短調」の自筆譜は2012年の末まで、ハーバード大学のエダ・クーン・ローブ音楽資料館に人知れず所蔵されていた。1889年7月28日に書かれた「アンダンティーノ」は、シベリウスが家族と友人のために書いた《記念品》の典型である。チェロとピアノのための「ワルツ・嬰へ短調・JS194」と同じく、これも《ルル》に捧げられている。このピアノ曲の自筆譜(その五線紙には、何らかの旋律楽器のために曲を書こうとした形跡もある)に添えられた《ルル》という献呈名は—これを作曲する5週間前に誕生したばかりの—エンマ・クリスティーナ・マリー・ルイズ・ベルントソンのことと考えられる。このCDの「即興曲」には、後に「6つの即興曲、Op.5(1893)」の5曲目と6曲目とに振り分けられた楽章が組み合わされている。後に2つに分けられたが、シベリウスがその曲想の一つながりのものと捉えていたことは明らかで、この収録にもその版が用いられている。彼は弦楽オーケストラへの編曲版(1894)にも、さらにメロドラマ「妬ましき夜」にも、一つながりの曲として用いている。

ピアノのための「アダージョ・ホ長調」は1907年に書かれ、その2年後にシベリウスは、その主題の一部を弦楽四重奏曲「親しい声(Voces intimae)」の緩徐楽章に用いた。この曲の唯一の自筆譜は長らく個人の収集家が秘蔵しており、閲覧

が困難だったが、2012年、フィンランド国立図書館に所有権が移された。

このCDのその他の諸作品は全て、シベリウスの作曲歴の晩年のものである。ピアノ連弾のための「アダージョ」の自筆譜には、《愛するアイノに》と記されている。これは1931年8月10日に60歳の誕生日を迎えた彼の妻に、ごく私的な親しみを込めて贈ったプレゼント曲である。ゆったりとした流れの中に、神秘主義的な趣と、前衛的な調性感をそなえている。

このCDに収録されたオーケストラ用の4つの《フラグメント（断片）》については、正確な時期は判らないが、恐らく1930年代の前半に書かれたものであろう。自筆譜は全てフィンランド国立図書館に収められており、それらはほとんど解読が困難なだけでなく、中にはオーケストレーションのわずかな手がかりしか残っていないものもある。演奏可能な版は、ブライトコプフ&ヘルテル社のシベリウス全作品校訂版（JSW）の名編集長、ティモ・ヴィルタネン氏の尽力で収録に至った。これらの《フラグメント》がもともと、どの作品のためのものだったかは確認できない—しかし、「ロマンス・イ長調・Op.24 No.2」(1895年作のピアノ小品)のオーケストラ編曲《HUL 1326/10》を除けば、それらにはシベリウスのかなり後期の作品のいくつかに通じる、大胆な和声感が広がっている。そのような特徴から、これらの《フラグメント》は「第8交響曲」に関わるものである可能性が高い。しかし、この仮説を裏付ける確実な根拠はない(これらの《フラグメント》についての論考の詳細は、ヴィルタネン氏のエッセイを参照されたい：www.bis.se/BIS-2065-essay)。

このCDを締めくくる高貴な雰囲気の商品は、シベリウス自身のオーケストラ編曲による《宗教音楽》からの一楽章である。これは本来、1926/27年にテノールとハーモニウム(オルガン)のために作曲された《フリーメーソンの儀式》用の雄渾な音楽で、1938年にオーケストラ編曲されたものである。威風堂々としたこの《行列聖歌》には、もともとヴィクトル・リュードベリの歌詞のフィンランド語訳が用いられていた。

© アンドルー・バーネット 2013

3 Jag kysser dig [och ledsnar] ej

Jag kysser dig [och ledsnar] ej,
och skall jag nån'sin ledsna? Nej!
Nu, goda flicka, svara mig,
vad sällhet kyssen skänker dig!

Du älskar den så väl som jag:
nu säg, vad utgör dess behag?
Jag frågar nu, jag frågte nyss
och får till svar blott kyss på kyss.

För min del jag ej hittat på,
vad gott i kyssen finnas må;
men jag vill dö, om jag en stund
skall stängas från din purpurmun.

J. L. Runeberg

4 Tule, tule kultani

Tuoll' on mun kultani, ain' yhä tuolla,
Kuninkaan kultaisen kartanon puolla:
Voi minun lintuni voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

Linnut ne laulavat sorialla suulla,
soriampi kultani ääni on kuulla:
Voi minun lintuni voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

Tule, tule kultani tule kotipuoleen,
Muutoin mä menehdyn jo ikävään ja huoleen,
Voi minun lintuni voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

Traditional

I Kiss You and Weary Not

I kiss you and weary not,
And shall I ever weary? No!
Now, dear maiden, answer me:
What rapture brings you a kiss?

You love it just as well as I:
Now tell me, what are its charms?
I ask you now, I asked before,
And all I receive is kiss upon kiss.

For my own part, I have not found
What good there is in a kiss;
But I would die, if for an hour
I was robbed of your red mouth.

Come, Come, My Sweetheart

There is my sweetheart, she is always there,
Near the king's golden manor house:
Oh, my bird, oh, my sweetheart,
Might you not come now?

The birds sing with beautiful voice,
My sweetheart's voice is even more beautiful to hear:
Oh, my bird, oh, my sweetheart,
Might you not come now?

Come, come, my sweetheart, come home,
Or I shall die from longing and worry,
Oh, my bird, oh, my sweetheart,
Might you not come now?

5 Tanken

Tanke, se, hur fågeln singlar
under molnet lätt och fri;
även du har dina vingar
och din rymd att flyga i.

Klaga ej, att du vid gruset
som en fånge binds ännu;
lätt som fågeln, snabb som ljuset,
mer än båda fri är du.

Är det glatt på jorden, vila
bland dess fröjder glad också;
är det sorgligt, ila, ila
bort till högre världar då.

J. L. Runeberg

Italian Folk Song Arrangements

6 1. Oje Caruli

Solo

Caruli' cu st' uocchie nire, nire
cu 'sta vocca rossa, tu me faie murire!
Ma murf nun voglio, né lassarte maie,
tengo na speranza ca t'arrennarraie...

Oje Caruli'!

Oje Caruli'!

Oje Caruli'!

Mme vuó' fá strùjere accussi?!

Coro

Ména, Caruli'!

Ména, Caruli'!

Ména, Caruli'!

Nun 'o fá chiagnere accussi!

Solo

E ll'ammore è fatto comm' a na nucella,
ca, si nun la rumpe, nun t' a puó mangià

The Thought

Thought, see how the bird swings
Light and free beneath the cloud:
You too have your wings
And your space in which to fly.

Do not complain, that like a prisoner
You are bound to the earth;
Light as a bird, quick as light,
You are freer than them both.

If the earth is joyful, rest
Joyously amidst its charms;
If it's sad, then hurry, hurry
Away to a higher world.

1. Oh Caroline

Solo

Caroline, with these eyes all black,
With this red mouth, you will be the death of me!
But I don't want to die, nor to leave you,
Thus I have a hope that you will give up...

Oh Caroline!

Oh Caroline!

Oh Caroline!

You want to consume me so?!

Choir

Come on Caroline!

Come on Caroline!

Come on Caroline!

Don't make him cry like this!

Solo

Love is like a hazelnut,
If you don't break it, you cannot eat it,

Tu si' tosta è overo ma si' troppo bella,
chi t' a canusciuta nun te pò scurdà!

Solo / Coro

Oje Caruli!... / Ména, Caruli'!...

Solo

'Sta nuttata è doce, sta luna è d'argiente,
tu me miette ncroce pe na cos' 'e niente!
Tu nun siente attuorno tutto canta: Ammore!
E purzì risponne, attuorno, ogn' anema, ogne core

Solo / Coro

Oje Caruli!... / Ména, Caruli'!...

Salvatore di Giacomo

7 2. Trippole trappole

Una palomma ghianca
m'ha muzzecato 'mpieto
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè
ahi che dolore
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè
Trippole, trappole, trippole, trappole,
trippole, trappole, trà!
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè.

Se o core m'ha pigliato
lo sojo me l'ha promiso
oje che prejezza oje mamma mia
oje che prejezza nè
oje che prejezza
oje che prejezza oje mamma mia
oje che prejezza nè
Trippole, trappole...

Old Spanish folk song

You are very hard but you are too beautiful,
No one who has met you can ever forget you!

Solo / Choir

Oh Caroline!... / Come on Caroline!...

Solo

This night is sweet, this moon is silver,
You torment me for nothing!
You don't hear how everyone around you sings 'Love!'
And how they reply, every soul and every heart:

Solo / Choir

Oh Caroline!... / Come on Caroline!...

2. Trippole trappole

A white butterfly
Has bitten me in the chest;
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!
Ah! such pain!
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!
Trippole, trappole, trippole, trappole,
Trippole, trappole, trà!
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!

If it is stealing my heart,
Its own in return it has promised!
Ah! what a joy! Mamma mia!
Ah! what a joy!
Ah! such joy!
Ah! what a joy! Mamma mia!
Ah! what a joy!
Trippole, trappole...

8 Fridolins dårskap

Knappt leker mört, knappt hoppar lax
knappt blåses vintern ut,
då står du röd som fordomdags
och glimögd vid din knut.
Vid idealens spruckenhet
och känslans skämda vin
var får din själ sin druckenhet,
du gamle Fridolin?

Du går med knäsid gångjärnsrock
och hög och fejad hatt,
du drager balsam i din lock
och bär en skön kravatt.
Ack, på de unga narrars stig,
där vällykt svävar fin,
att jag ännu skall möta dig,
du gamle Fridolin!

Gå hem och gnid det fåralår,
som hänger på din vägg,
och sjung om våra tomma år
och sälla dryckers drägg.
Gjut dubbelt öl på flisorna
av sargad violin,
och gjut i aftonvisorna
ditt svärmod, Fridolin!

Erik Axel Karlfeldt

9 Jone havsfärd

Bäst som skeppet låg för ankar
under strandens gröna bankar,
då stod skepparen på däck och skrek:
"Hej, västanväder, blås!
Hej, I jungmän och matroser,
som förlusten er bland rosor,
glömmen lundens turturduvor
för den salta vågens mås!"

Fridolin's Folly

When spawns the roach, when salmon jump
When winter's hardly past,
You stand there rosy as of yore
Eyes shiny by the door.
By all the cracks in old ideals
And the soured wine of emotion,
Whence comes your spirit's drunkenness,
My dear old Fridolin?

You preen in knee-long Sunday coat
And tall and polished hat
You comb a potion through your locks
And don a bright cravat.
That on the path of foolish youths,
'Mid wafts of hov'ring scent,
I should still be meeting you –
My dear old Fridolin!

Go and scratch on the lamb's fiddle
That's hanging on your wall,
And sing of all our empty years
And the dregs of fancy wines.
Pour strong ale on the shards
Of the scuffed violin,
And pour into your songs at night
Your sadness, Fridolin!

Jonah's Voyage

As the ship lay at anchor
Under the green banks of the beach
The captain stood on deck and barked:
'Ahoy, western winds, blow!
Hoy, you deckhands, able seamen,
Who 'mongst roses ply your sport,
Forget the turtle doves on shore
For the seagull of the salty wave!"

Och se här går skeppet på den saltande våg,
och små dalmasar hänga i dess tackel och tåg;
och den krigsherrn där på backen
med den bakåtböjda nacken,
han som super bakom seglet,
är kaptenen, glad i häg.

Men all skyns och djupsens drakar
gny och spy, och skeppet skakar,
så att skepparn tappar flaskan
mitt i havets vilda göl.

Då i vredesmod han ryter:

"Det är nätt att skutan flyter.

Vem är tjockast av allt folket?

Vi få kasta ut en knöl."

Och se här står Jona, den beskedlige man!

Han är stor och grov och vördig,

som en sådan karl står an.

Han är blek om anletsdragen,

och han håller sig för magen;

man kan se, att han är ganska sjuk

och önskar sig i land.

Men vi veta utav skriften,

huru Jona slapp ur griften,

se'n han drivit långt och

länge uti havets vilda svaj;

och här visas hur syrtuten,

när som valen stängde truten,

vart beskuren och förvandlad

till en något spräckt kavaj.

Och se här går Jona på den grönskande strand!

Hur han ler emot en skylt,

som sticker ut på vänster hand!

Och se här står han vid disken

och begär en sup på fisken,

och jag önskar samma goda

åt var yngling i vårt land.

Erik Axel Karlfeldt

And look: the ship is flying upon the salting wave,

And little Dalecarlians are hanging in its rig:

And that warrior on the deck

With his head bent backwards,

He who swigs behind the sail,

Is the captain, spirits high.

But all the dragons of sky and sea

Moan and spew, and shake the ship:

The captain drops his bottle

Into the whirlpool of the sea.

He in anger then starts roaring:

'Look! The ship is hardly floating.

Who's the fattest one on board?

We must rid us of someone.'

And look: here is Jonah, the meekest of men!

He is large and broad and worthy,

As such a man befits.

He is green about the gills,

Holds his hands about his belly;

It's plain to see that he feels sick

And longs to be on land.

But we know – it's in the Bible –

How Jonah dodged the grave

After drifting far and

Long on stormy waves;

And look: see how his topcoat,

As the whale shut his jaws,

Was shortened and transformed

Into a somewhat tattered jacket.

And look: here's Jonah on a verdant beach!

How he smiles at a sign,

Sticking out from the left!

And look, there he is by the counter

Ordering a dram with his fish,

And I wish the same pleasure

To all young men in our land.

RECORDING DATA

Finland Awakes: recorded at the Church of the Cross (Ristinkirkko), Lahti, Finland, in January 2000

Recording producer: Robert Suff. Sound engineer: Ingo Petry

The Oceanides: recorded at the Sibelius Hall, Lahti, Finland, in January 2003

Recording producer: Robert Suff. Sound engineer: Ingo Petry

Jag kysser dig...; Tule, tule, kultani *: recorded at the Kuusankoski Hall, Finland, in April/*September 2008

Recording producer and sound engineer: Christian Starke. Piano: Steinway D; piano technician: Vesa Solje

Tanken: recorded at Nybrokajen 11 (the former Academy of Music), Stockholm, Sweden, in March 1995

Recording producer: Robert Suff. Sound engineer: Hans Kipfer. Piano: Steinway D; piano technician: Conny Carlsson

Italian Folk Song Arrangements: recorded at Nya Paviljongen, Grankulla, Finland in January 2010

Recording producer and sound engineer: Christian Starke. Piano: Steinway D; piano technician: Matti Kyllönen

Fridolins dårskap; Jone havsfård: Recorded at the Alfvén Hall, Uppsala, Sweden in January 2005

Recording producer and sound engineer: Marion Schwebel

Serenata; Ödlan *: recorded at the Kuusankoski Hall, Finland, in August/*March 2006

Recording producer and sound engineer: Ingo Petry

Andantino; Improptu: recorded at the Sibelius Hall, Lahti, Finland, in January 2013

Recording producer: Martin Nagorni. Sound engineer: Fabian Frank. Piano: Steinway D. Piano technician: Veli-Matti Karppanen

Adagio, JS 13: recorded at the Sibelius Hall, Lahti, Finland, in August 2012

Recording producer: Ingo Petry. Sound engineer: Fabian Frank. Piano: Steinway D. Piano technician: Veli-Matti Karppanen

Adagio 'Rakkaalle Ainolle': recorded at the Kuusankoski Hall, Finland in January 2007

Recording producer and sound engineer: Hans Kipfer. Piano: Steinway D; piano technician: Vesa Solje

Four Orchestral Fragments: recorded at the Sibelius Hall, Lahti, Finland, in May 2012

Recording producer: Martin Nagorni. Sound engineer: Fabian Frank

Processional: recorded at the Sibelius Hall, Lahti, Finland, in August 2004

Recording producer: Ingo Petry. Sound engineer: Jens Braun

Project adviser: Andrew Barnett

Executive producers, recordings: Robert von Bahr (1995–2005); Robert Suff (2005–2013)

Executive producer, Sibelius Edition: Robert von Bahr

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Andrew Barnett 2013

Translations: Teemu Kirjonen (Finnish); Horst A. Scholz (German); Arlette Lemieux-Chené (French); Yasuhiro Yoden (Japanese)

Cover artwork: David Kornfeld

Cover photograph: Seppo J.J. Sirikka / Eastpress Oy

Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd, Saltdean, Brighton, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40

info@bis.se www.bis.se

BIS-2065 CD © 1995–2013; © 2013, BIS Records AB, Åkersberga.

